

Viite: Suuri valiokunta keskiviikko 25.02.2026 klo 12.00 / E 73/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

Teknologiateollisuus ry:n lausunto EU:n rahoituskehyskokonaisuuteen (E 73/2025 vp) liittyvien valtioneuvoston kirjelmien U 61/2025 vp, U 62/2025 vp, U 70/2025 vp, U 71/2025 vp, U 73/2025 vp, U 74/2025 vp (AgoraEU, Erasmus+, koheesio politiikan asetusehdotukset, Globaali Eurooppa -väline, kilpailukykyrahasto ja Horisontti Eurooppa) pohjalta.

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasioissa. Lausuntopyynnön mukaisesti lausumme erityisesti kirjelmistä E 73/2025 vp, U 73/2025 vp (kilpailukykyrahasto) ja U 74/2025 vp (Horisontti Eurooppa -ohjelma). Alla on esitetty huomioitamme lausuttavina oleviin esityksiin:

Tiivistelmä

Monivuotinen rahoituskehys MFF (E 73/2025)

- Teknologiateollisuus tukee ehdotettua Suomen kantaa rahoituksen rakenteeseen.
- Teknologiateollisuus suhtautuu varauksellisesti Suomen kantaan siitä, että ehdotettu rahoituskehysten koko on liian korkea. Teknologiateollisuus olisi valmis kannattamaan rahoituskehysten kasvattamista, jos lisäpanostukset käytetään sisämarkkinoilla kilpailullisesti ja ne tukevat EU:n turvallisuutta ja kilpailukykyä ja tätä kautta teknologia-alan yritysten tuotteiden ja ratkaisujen kysyntää.
- Teknologiateollisuus kannattaa lämpimästi EU-rahoituksen tulosperusteisuuden lisäämistä sekä joustavuuden kasvattamista. Arviomme mukaan tämä on omiaan lisäämään EU-varoin tehtävien hankkeiden kilpailullisuutta ja sitä kautta edistämään suomalaisten ratkaisujen kysyntää. Tuloperusteisuuden mittariksi Teknologiateollisuus esittää lisättäväksi vaikuttavuutta.
- Teknologiateollisuus kannattaa Suomen tavoin komission ehdotusta kasvattaa huomattavasti puolustusta tukevan rahoituksen määrää tulevassa rahoituskehyksessä. Pidämme niin ikään välttämättömänä Euroopan puolustuskyvyn nopeaa vahvistamista erityisesti Venäjän muodostamaan pitkäaikaiseen uhkaan vastaamiseksi. Kannatamme Suomen tavoitetta siitä, että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille.
- Teknologiateollisuus kannattaa lämpimästi Suomen Ukrainan tukea koskevia kantoja. Tähtäimenä tulee olla Ukrainaa hyödyttävän teollisen yhteistyön tiivistäminen.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelma (U73/2025 vp)

- Teknologiateollisuus ry kannattaa Horisontti Eurooppa -puiteohjelman koon kasvattamista ja pitää sen teemoja strategisesti hyvin valittuina. Teknologiateollisuus tukee vahvasti myös sitä, että puiteohjelma sallii rahoituksen myös kaksikäyttösovelluksille.
- Suomen kansallisena tavoitteena on kasvattaa TKI-panostukset 4%:iin BKT:sta ja varmistaa siten riittävä kansallinen vastinrahoitus EU-hankkeisiin, mikä tukee kotimaisten yritysten ja tutkimusyhteisöjen menestystä. Teknologiateollisuus muistuttaa, että sekä yritykset että tutkimuslaitokset kykenevät kasvattamaan Horisontti-rahoituksen hyödyntämistä vain, jos myös kotimainen panostus on riittävä.
- Teknologiateollisuus tukee myös valtioneuvoston näkemystä, jonka mukaan EU:ssa tulisi parantaa kykyä hyödyntää ja kaupallistaa tutkimustuloksia. Neuvotteluissa tulisi painottaa tutkimustulosten ja innovaatioiden skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen keskittyvää yhteistyöhankkeita sisältävää Horisontti Euroopan pilaria II.
- Teknologiateollisuus tukee valtioneuvoston tavoin Euroopan komission ehdotusta ydinenergia-alan tutkimus- ja koulutusohjelmasta.

Euroopan kilpailukykyrahaston perustaminen, (U 74/2025 vp)

- Teknologiateollisuus ry pitää valtioneuvoston kirjelmässä esitettyjä Suomen kantoja kilpailukykyrahastosta hyvin perusteltuina ja talouden sekä turvallisuusympäristön kehityksen näkökulmasta oikea-aikaisina.
- Teknologiateollisuus ry korostaa, että kilpailukykyrahaston vaikuttavuuden kannalta ratkaisevaa on rahoituksen kohdentaminen hankkeisiin, joilla on selkeä näyttö korkeasta laadusta ja kilpailullisuudesta.
- Teknologiateollisuus tukee erityisen vahvasti puolustusalan tutkimus- ja innovaatio-ohjelman perustamista kilpailukykyrahaston osaksi.

E 73/2025 vp: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehikseksi

Teknolohiateollisuus ry on jo aiemmin syksyllä 2025 antanut lausuntonsa eduskunnalle koskien valtioneuvoston selvitytä komission tiedonannosta sekä ehdotuksista vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehikseksi (E 73/2025 vp). Teknolohiateollisuus on ollut asiasta kuultavana eduskunnan talousvaliokunnassa 14.10.2025 ja suuressa valiokunnassa 20.11.2025.

Tässä lausunnossa on soveltuvien osien toistettu näitä aiemmin esittämiämme huomioita.

Rahoituksen kohdentaminen ja yleisrakenne

Komission ehdotus perustuu unionin poliittisiin painopistealueisiin eli kilpailukykyyn, turvallisuuteen, vähähiilistämiseen, kestävään kehitykseen, ja taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen.

Komission esityksen kunnianhimoisena tavoitteena vastata Draghin raportissa esiin tuotuihin EU:n kilpailukyky- ja innovaatiohaasteisiin. Teknolohiateollisuus kannattaa Suomen tavoin komission esittämiä rahoituskehiksehdotuksen yleisiä painopisteitä. Rahoituksen kohdentaminen nykyistä vahvemmin puolustuksen ja kilpailukykyyn vahvistamiseen on nähdäksemme tarpeen ja oikein.

Teknolohiateollisuus on valmis kannattamaan rahoituskehiksen koon kasvattamista, jos lisäys käytetään uudessa geopolittisessä tilanteessa perustellusti ja kilpailullisesti panostuksiin kilpailukykyyn (innovaatiot, teollisuuden uudistuminen) ja turvallisuuteen ja globaaleihin haasteisiin kuten ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus.

Suomen suhteellista kilpailuetua ajatellen rahoituskehiksesitykseen sisältyvät uudet avaukset ovat Suomen vientiteollisuudelle erinomainen mahdollisuus, edellyttäen että Suomi onnistuu vaikuttamaan yksityiskohtiin tehokkaasti.

Komissio ehdottaa myös rahoituskehiksen merkittävää rakenteellista yksinkertaistamista ja uudistamista. Selvityksen mukaan Suomi kannattaa ehdotusta politiikkasektoreiden ja ohjelmien yhdistämisestä laajemmiksi kokonaisuuksiksi.

Teknolohiateollisuus tukee ehdotettua Suomen kantaa rahoituksen rakenteeseen. Katsomme, että yksinkertaistamisella saadaan vaikuttavuutta ja tavoitteellisuutta sekä pystyttäisiin paremmin vastaamaan muuttuviin tilanteisiin. Tämä on Suomen teknologia-alan yritysten kannalta positiivinen kehitys.

Kehiksen koko

Suomen kannassa on todettu, että komission ehdottama kokonaistaso on liian korkea. Hallitusohjelmaan vedoten valtioneuvosto katsoo, että EU-budjetin taso tulee säilyttää

kohtuullisena välttämättä Suomen nettomaksuosuuden kasvua. Selonteossa on edelleen todettu, että Suomen nettomaksuasemaan vaikuttaa eniten rahoituskehityksen kokonaistaso.

E-kirjeen mukaan Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia ja korostaa Suomen tavoitteiden arviointia kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. Suomen kannassa korostuu tarve löytää rahoitustaso, joka ei kasvattaisi kohtuuttomasti Suomen maksuja, mutta mahdollistaisi painotukset esimerkiksi puolustukseen ja kilpailukykyyn vahvistamiseen sekä turvaisi Suomen kannalta merkittävimpiä saantojamme esimerkiksi maatalouden rahoitukseen. Lisäksi Suomen mukaan erityistä huomiota tulisi kiinnittää Suomen ainutlaatuisen asemaan itäisenä ulkorajavaltiona ja samalla EU-budjetin nettomaksajana.

Teknolohiateollisuuden mielestä nettomaksuaseman ei tule olla ainoa kriteeri, kun arvioidaan rahoituskehystä kokonaisuutena. Nähdäksemme esitykseen liittyvät uudet avaukset kuten kilpailukykyrahasto yhdessä EU:n varojen käytön painopisteiden muuttamisen kanssa tulee ottaa huomioon kokonaisarviossa.

Teknolohiateollisuuden yritysten tuotannosta valtaosa menee vientiin ja puolet viennistä kohdistuu EU:n sisämarkkinoille. Rahoituskehystä tehtävässä arviossa tulisi siten ottaa huomioon kehityksen kasvattamisen myötä syntyvät merkittävät lisäpanostukset puolustuksen ja resilienssin sekä digitalisaation aloilla. Teknolohiateollisuuden mielestä Suomen tulisi kytkeä toisiinsa kehityksen koosta käytävä keskustelu ja lisäpanostusten jakokriteereistä käytävä keskustelu, jolloin Suomen vaikutusmahdollisuudet tulisivat parhaalla tavalla käytettyä.

Teknolohiateollisuus olisi siis valmis kannattamaan rahoituskehityksen kasvattamista, jos lisäpanostukset käytetään sisämarkkinoilla kilpailullisesti ja ne tukevat EU:n turvallisuutta ja kilpailukykyä ja tätä kautta teknologia-alan yritysten tuotteiden ja ratkaisujen kysyntää.

EU-rahoituksen tulosperusteisuus

Muistion mukaan Suomi suhtautuu avoimesti tulosperusteisuuden vahvistamiseen rahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi. Suomi katsoo, että etenkin jäsenvaltioille suoraan kohdistuvan rahoituksen tulosperusteisuus vahvistaisi EU-rahoituksen vaikuttavuutta sekä tehostaisi EU-varojen toimeenpanoa.

Suomelle on keskeistä, että tulevaan rahoituskehystä ja siihen kytkeytyvään muuhunkin EU-rahoitukseen sovelletaan mahdollisimman vahvaa ja vähintäänkin nykyistä vastaavaa ehdollisuutta, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kytkeytyvä ehdollisuus. Suomen mukaan tulosperusteisuuden osalta erityistä huomiota tulisi kiinnittää tavoitteiden mitattavuuteen ja prosessien läpinäkyvyyteen.

Teknolohiateollisuus kannattaa lämpimästi EU-rahoituksen tulosperusteisuuden lisäämistä. Arviomme mukaan tämä on omiaan lisäämään EU-varoin tehtävien hankkeiden

kilpailullisuutta ja sitä kautta edistämään suomalaisten ratkaisujen kysyntää. Tulospöytäkirjan mittariksi Teknologiateollisuus esittää lisättäväksi vaikuttavuutta.

Joustavuus

Suomi tukee kannassaan kehityksen rakenteen yksinkertaistamista ja rahoitusohjelmien määrän vähentämistä yhdistämällä politiikkasektoreita ja ohjelmia laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Suomi korostaa, että yksinkertaistamisen tulee ulottua myös toimeenpanoon hallinnollista taakkaa välttämällä.

Lisäksi Suomi korostaa, että muuttuvassa toimintaympäristössä rahoituskehityksen joustavuutta tulisi lisätä, jotta kehityskauden aikana kyettäisiin oikea-aikaisesti ja tehokkaasti vastaamaan mahdollisiin kriiseihin ja muihin ennakoimattomiin tarpeisiin, mukaan lukien mahdollisten uusien painopisteiden rahoittaminen. Suomi pitää myönteisenä komission esittämää joustavuuden lisäämistä rahoituskehityksen sisällä. Niin ikään rahoituskehityksen ulkopuolisten erityisrahoitusvälineiden määrän vähentäminen ja käytön yksinkertaistaminen olisi Suomen tavoitteiden mukaista.

Myös Teknologiateollisuus pitää joustavuuden lisäämistä perusteltuna. Mielestämme korostaa, että tämä voi olla ketterälle jäsenvaltiolle mahdollisuus mutta sen hyödyntäminen edellyttää erittäin tiivistä vuorovaikutusta EU-valmistelijoiden ja elinkeinoelämän välillä sekä selvää ymmärrystä Suomen teollisista vahvuuksista.

Puolustus

Suomi tukee kanssaan komission ehdotusta kasvattaa huomattavasti puolustusta tukevan rahoituksen määrää tulevassa rahoituskehityksessä. Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi, koska pitää välttämättömänä Euroopan puolustuskyvyn nopeaa vahvistamista erityisesti Venäjän muodostamaan pitkäaikaiseen uhkaan vastaamiseksi. Suomen tavoitteena on, että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille.

Teknologiateollisuus kannattaa voimakkaasti esitettyä Suomen kantaa ja korostaa että lisäpanostukset tulevat kohdistumaan myös perinteistä puolustusteollisuutta huomattavasti laajemmalle, kattaen myös kriittiset digitaaliset teknologiat, kuten viestintä-, kvantti-, avaruus-, tietoturva-, suurteholaskenta-, puolijohde- ja tekoälyteknologiat sekä kriittiset mineraalit. Suomen tulee vaikuttaa määrätietoisesti ohjelmien sisältöön, jotta nämä tulevat riittävästi huomioiduiksi.

Ukrainan tuki

Muistiossa Suomi sitoutuu hallitusohjelman mukaisesti voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi.

Suomen arvion mukaan komission esittämä rahoituksen määrä ja malli, jossa Ukrainalle kohdennettava tuki kanavoitaisiin Globaali Eurooppa-välineen kautta, mutta rahoitus sijoitettaisiin kehyksen ulkopuoliseen erillisvaraukseen, vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta.

Suomi tukee myös Euroopan rauhanrahaston koon kasvattamista ja korostaa sen merkitystä Ukrainan sotilaallisen tuen vahvistamisessa sekä sen roolia jäsenvaltioiden välisen taakanjaon tasapainottajana.

Teknologiateollisuus kannattaa lämpimästi ehdotettuja kantoja. Tähtäimenä tulee olla Ukrainaa hyödyttävän teollisen yhteistyön tiivistäminen.

Asia: Teknologiateollisuus ry:n lausunto Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta vuosiksi 2028–2034 (U73/2025 vp)

Tausta

Komission esittää tulevalle kaudelle (2028–2034) Horisontti Eurooppa -ohjelman kokonaismääräksi noin 155 mrd. euroa, joka lähes kaksinkertaistaisi nykyisen rahoituksen. Sisällöllisesti ehdotus olisi varsin samanlainen kuin nykyinen vastaava puiteohjelma ja se kytkeytyisi tiiviisti kilpailukykyrahastoon. Keskeisinä muutoksina ehdotetaan yhteisiä politiikkaikkunoita kilpailukykyrahaston kanssa, mikä mahdollistaisi innovaatioketjujen saumattoman tuen sekä mahdollisuuden rahoittaa kaksikäyttöhankkeita tulevassa ohjelmassa.

Ohjelman rahoitus pohjautuisi edelleen korkeaan laatuun ja avoimeen kilpailuun. Ohjelmaan sisältyisi kuitenkin edellä mainitusta poikkeavaa ns. widening -rahoitusta, jonka suuruus olisi noin kolmen prosentin tasolla budjetista.

Teknologiateollisuus ry:n lausunto

Teknologiateollisuus ry kannattaa Suomen kannassa esitetyjä linjauksia ja pitää niitä strategisesti hyvin valittuina.

Teknologiateollisuus suhtautuu Suomen tavoin myönteisesti komission ehdotukseen tutkimuksen ja innovoinnin 10. puiteohjelmasta. Pidämme valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että Horisontti Eurooppa edistää innovaatioita, Euroopan globaalia kilpailukykyä, pitkäjänteistä kestävyyttä ja kriisinkestävyyttä sekä tarjoaa tutkittuun tietoon perustuvia ratkaisuja koko yhteiskunnalle.

Mielestämme on olennaista, että Horisontti Eurooppa -ohjelma jatkossakin rahoittaa huippututkimusta ja innovaatioita laatu- ja avoimen kilpailun kautta. Valtioneuvosto katsoo, että nämä tekijät ovat keskeisiä eurooppalaisen tutkimuksen laadulle ja kansainvälistymiselle, elinkeinoelämän innovaatio- ja kilpailukykyä, teollisuuden uudistumiselle sekä unionin mahdollisuuksille vastata globaaleihin haasteisiin ja kuroa umpeen innovaatiokuilua kilpailijoihin nähden.

Pidämme hyvänä, että Suomi korostaa ohjelman excellence-periaatetta ja laatua, mikä vahvistaa eurooppalaisen TKI-toiminnan kyvykkyyttä ja Suomen jo ennestänsä vahvaa asemaa Horisontti-rahoituksen nettosaajana. Teknologiateollisuus tukee tavoitetta, jossa resurssit suunnataan EU-ohjelmissa kilpailukykyisiin ja vaikuttaviin hankkeisiin.

Teknologiateollisuus tukee vahvasti myös sitä, että puiteohjelma sallii rahoituksen myös kaksikäyttösovelluksille poistamalla aiempi yksinomaan siviilikäyttöön kohdistuva painotus.

Suomen kansallisena tavoitteena on kasvattaa TKI-panostukset 4%:iin BKT:sta ja varmistaa siten riittävä kansallinen vastinrahoitus EU-hankkeisiin, mikä tukee kotimaisten yritysten ja tutkimusyhteisöjen menestystä.

Teknologiaeteollisuus muistuttaa, että sekä yritykset että tutkimuslaitokset kykenevät hyödyntämään Horisontti-rahoituksen kokonaisuudessaan vain, jos myös kotimainen panostus on riittävä.

Suomi korostaa kannassaan digitaalisen johtajuuden, suurteholaskennan, kvanttitekniikan ja infrastruktuurien merkitystä. Teknologiaeteollisuus painottaa, että nämä osa-alueet ovat suomalaisen teknologiaeteollisuuden vahvuuksia ja edellytyksiä EU-tason kilpailukyvyille. Näiden osa-alueiden osaamisen ja infrastruktuurien kehittämiseen tulee varata määrätietoisesti resursseja.

Pidämme valtioneuvoston tavoin tärkeänä komission esitystä tiivistää kilpailukykyä tukevien ohjelmien yhteyttä niin, että kilpailukykyrahasa ja Horisontti Eurooppa muodostaisivat mahdollisimman vaikuttavan, selkeän ja toimivan kokonaisuuden. Kilpailukykyyn näkökulmasta tulisi huolehtia rahoitusjatkumosta näiden välineiden välillä mahdollisimman suuren synergia vaikutuksen saavuttamiseksi.

Teknologiaeteollisuus haluaa korostaa Suomen kannassa esitettyä näkökulmaa, jonka mukaan hakuprosessien ja hallinnon yhdenmukaistaminen Horisontin ja muiden EU-ohjelmien välillä vähentää hallinnollista taakkaa ja vahvistaa suomalaisyritysten kykyä osallistua. Yksinkertaistaminen lisää vaikuttavuutta ja resurssitehokkuutta.

Suomalaiset hakijat ovat menestyneet Horisontti-rahoituksessa poikkeuksellisen hyvin. Suomi saa ohjelmasta takaisin jopa 1,5-kertaisesti suhteessa maksuosuuteen. Haluamme valtioneuvoston tavoin korostaa yksityisten T&K-investointien merkitystä ja pidämme keskeisenä, että jatkossa Horisontti Eurooppa -ohjelmaan osallistuminen olisi houkuttelevampaa myös pienille ja keskisuurille yrityksille. EU:n tutkimus- ja innovaatorahoituksen tulisi vivuttaa yksityisiä investointeja, jotta voidaan saavuttaa EU:n kolmen prosentin T&K investointitavoite.

Suomi on toiminut Euroopassa TKI-investointien kasvattamisessa edelläkävijänä. Tässä kansallinen, parlamentaariseen yhteistyöhön perustuva TKI-laki on ollut avainasemassa. Suomessa on myös kehitetty tehokas ja nopeasti vaikuttava Veturiyrittäjämalli yksityisten TKI-investointien edistämiseen, joka on osoittautunut erittäin toimivaksi, sillä veturiyrittäjät ovat lyhyessä ajassa kasvattaneet merkittävästi Suomeen kohdistuvia TKI-investointejaan ja samalla lisänneet kysyntä pk-yritysten innovatiivisille ratkaisuille. Luonnollisesti innovaatiohankkeiden ratkaisut on viipymättä viety kaupalliseen käyttöön.

EU:n innovaatiojärjestelmä on perinteisesti ollut hyvin vahvasti akatemia- ja tutkimuslaitosvetoinen, eikä siinä ole lainkaan huomioitu markkinavetoista innovaatiotoimintaa. EU tarvitsee nopeasti kaupallisesti skaalattavia ratkaisuja niin teknologisen suvereniteetin kuin turvallisuudenkin alalla. EU:n innovaatiojärjestelmää tulee kehittää nykyistä paremmin myös kaupallistamista tukevaksi.

Teknolgiateollisuus pitääkin erittäin myönteisenä sitä, että Horisontti Eurooppa -ohjelmaan kytkeytyvään kilpailukykyrahastoon sisältyy uusi tällainen EU Tech Frontrunners -malli, jolla voitaisiin toteuttaa laajoja, myös pk-yrityksiä osallistavia yhteistyöhankkeita. Yhteishankkeiden mahdollisuutta luoda talouskasvua täydentää erityisesti Horisontti Eurooppa -ohjelman pilari 3:n Euroopan Innovaationeuvosto (EIC), jolla voitaisiin nykyistä vahvemmin tukea erityisesti tiede- ja teknologialähtöisten yritysten kasvuvaihetta Euroopassa.

Valtioneuvoston kannassa on edellytetty, että neuvotteluissa tulisi painottaa tutkimustulosten ja innovaatioiden skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen keskittyviä yhteistyöhankkeita sisältävää Horisontti Euroopan pilaria II. Myös Teknolgiateollisuuden näkemyksen mukaan kilpailukykyrahaston neljä politiikkaikkunaa ovat komission ehdotuksessa rajauksiltaan ja sisällöltään oikeansuuntaisia ja Horisontti Euroopan pilarin II kilpailukykyosioon suunniteltu vastaavuus niille on tarkoituksenmukaista. Haluamme korostaa valtioneuvoston tavoin, että näiden II-pilarin toimien keskiössä tulisi olla talouden ja tuottavuuden kasvun edistäminen.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota kvanttiteknologian ja suurteholaskennan suureen merkitykseen EU:n strategisen kilpailukykyyn kannalta ja Suomen kyvykkyyksiin näissä teknologioissa. Korostus on teknolgiateollisuudenkin mielestä oikea.

Teknolgiateollisuus tukee myös valtioneuvoston näkemystä, jonka mukaan EU:ssa tulisi parantaa kykyä hyödyntää ja kaupallistaa tutkimustuloksia. Katsomme siksi valtioneuvoston tavoin tärkeiksi kehittää tätä edistäviä ohjelman instrumentteja. Kannatamme Suomen tavoin komission esitystä merkittävälle eurooppalaisille tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureille myönnettävästä avustuksesta rakentamiskustannuksiin. Avustuksen myöntämiseen olisi luotava avoimet ja selkeät menettelytavat, jotka perustuvat laatuun keskeisenä valintakriteerinä.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan puiteohjelmasta rahoitettavien osaamisohjan laajentamistoimien (nk. widening-toimien) tulisi olla rajallisia eikä niiden suhteellista osuutta puiteohjelmasta tulisi kasvattaa. Teknolgiateollisuudessa ei ole muodostettu kantaa asiaan, mutta valtioneuvoston lähestyminen asiassa on mielestämme perusteltu, koska näkemyksemme mukaan rahoitus tulisi jakaa ensisijaisesti laatuuperustaisesti.

Teknolgiateollisuus tukee valtioneuvoston tavoin Euroopan komission ehdotusta ydinenergia-alan tutkimus- ja koulutusohjelmasta. Ohjelma on tärkeä sekä energiateknologioiden kehityksen edistämiseksi että EU:n politiikkatavoitteiden tukemisessa. Ohjelman avulla eurooppalaisen teollisuuden ja tutkimuksen kilpailukyky paranee ja pystymme syventämään Euroopan unionin tieteellistä ja teknologista osaamisohjaa.

Nähdäksemme ohjelman painopisteet, kuten ydinenergia-alan turvallisuuden, turvajärjestelyjen ja säteilysuojelun kehittäminen ovat oikein valittuja. Teknolgiateollisuus korostaa erityisesti terveydenhuollon sovellusten kehittämistä ja tutkimusta.

Katsomme valtioneuvoston tavoin, että myös ITER-hanke on merkityksellinen tulevaisuuden energiaratkaisujen kehittämisessä. Hankkeella on rooli korkean tason teknologisenä kehitysalustana, joka vahvistaa osaltaan myös Suomen teollista osaamista ja kilpailukykyä. Kannatamme valtioneuvoston vaatimusta siitä, että yksityisen sektorin kasvava kiinnostus fission, esimerkiksi pieniin modulaarisiin reaktoreihin sekä fuusion pilotointiin huomioidaan ohjelman painopisteissä riittäväällä tavalla. Tavoitteena se, että erityisesti fuusioenergian kehittämisessä kohti kaupallisia sovelluksia voitaisiin hyödyntää myös EU-rahoitusta, on kannatettava.

Asia: Teknologiateollisuus ry:n lausunto Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta, mukaan lukien puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma (U 74/2025 vp)

Tausta

Euroopan komissio on ehdottanut Euroopan kilpailukykyrahaston perustamista osana vuoden 2027 jälkeistä monivuotista rahoituskehystä. Rahaston päätavoitteena on vahvistaa EU:n kilpailukykyä strategisilla aloilla ja kriittisissä teknologioissa koko investointikaaren ajan tutkimuksesta innovaatioiden käyttöönottoon, skaalaamiseen ja valmistukseen, sekä samalla vähentää rahoituksen pirstaloitumista ja yksinkertaistaa hakemista.

Komission ehdotuksessa nykyisiä EU-ohjelmia ja -välineitä kootaan yhden kehyksen alle kuitenkin niin, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelma säilyy erillisenä mutta kytketään tiiviisti rahastoon yhteisten työohjelmien ja sääntökirjan kautta. Rahastossa olisi neljä politiikkaikkunaa ja niille esitetyt suuntaa-antavat rahoitusmäärät seuraavasti: 1) puhdas siirtymä ja teollisuuden hiilestä irtaantuminen (58,7 mrd. €, sisältäen Innovaatorahasto-osuuden), 2) terveys, bioteknologia, maatalous ja biotalous (20 mrd. €), 3) digitaalinen johtoasema (48,5 mrd. €) ja 4) resilienssi, turvallisuus, puolustusteollisuus ja avaruus (115,7 mrd. €). Rahasto hyödyntäisi monipuolisesti avustuksia, hankintoja, lainoja, takauksia, pääomasijoituksia ja sekarahoitusta sekä InvestEU-kokemuksia, ja sen on tarkoitus vivuttaa yksityistä ja kansallista rahoitusta.

Ehdotuksen osalta on huomioitava, että se jättää avoimeksi eräitä varsin merkittäviä seikkoja. Esimerkiksi myöhemmin määriteltävillä erillisillä työohjelmilla tulee olemaan ratkaiseva rooli rahoituskriteerien määrittelyssä. Myös EU:n etuuskohtelun vahvistaminen, mahdollisuus siirtää jäsenmaiden varoja rahastoon sekä komissiolle ehdotettua laajaa toimivaltaa työohjelmien ja toimeenpanon osalta joudutaan arvioimaan vajain tiedoin. Lisäksi esitetään poikkeuksia varainhoitosääntöihin, joihin valtioneuvosto suhtautuu osin varauksellisesti.

Suomen kantana kirjelmässä korostuu EU-budjetin kohtuullinen kokonaistaso, rahoituksen priorisointi sekä rahaston rakenteen yksinkertaistamisen ja pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantamisen tuki. Suomi pitää tärkeänä, että rahoituksen kohdentaminen perustuu avoimeen kilpailuun, laatuun ja vaikuttavuuteen, että yksityisen rahoituksen mobilisointi onnistuu ja että jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuuksia toimeenpanossa vahvistetaan. Puolustuksen ja kaksikäyttöratkaisujen painottamista pidetään perusteltuna, ja avaruuden kokoamista puolustuksen kanssa samaan ikkunaan tuetaan, mutta komission nopeutettuihin poikkeustoimiin, taannehtivaan rahoitukseen ja joidenkin hallintorakenteiden rooleihin suhtaudutaan varauksellisesti.

Teknologiateollisuus ry:n lausunto Suomen kannoista

Teknologiateollisuus ry pitää valtioneuvoston kirjelmässä esitettyjä Suomen kantoja hyvin perusteltuina ja talouden sekä turvallisuusympäristön kehityksen näkökulmasta oikea-aikaisina.

Teknologiateollisuus ry olisi kuitenkin valmis tukemaan EU-budjetin kasvattamista, jotta unioni voi ottaa hoitaakseen ne tehtävät, joita pidämme välttämättöminä nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. Budjettivarojen kasvattamisen ja uudelleenkohdentamisen tulee kuitenkin tuottaa eurooppalaista lisäarvoa ja kasvattaa suomalaisten yritysten tuottamien teknologioiden ja ratkaisujen kysyntää EU:n sisämarkkinoilla. Tämä edellyttää selkeää muutosta unionin budjettiprioriteetteihin siten, että niissä asetetaan enemmän painoa kilpailukyvyyn vahvistamiselle (innovaatiot, teollinen uudistuminen jne.) ja turvallisuudelle sekä globaalien haasteiden, kuten ilmastomuutoksen ja luontokadon, ratkaisemiselle.

Teknologiateollisuus ry:n hallitus on linjannut, että lyhyellä aikavälillä kasvava budjetti tulisi rahoittaa korottamalla jäsenvaltioiden maksuosuuksia.

Kilpailukykyrahastolla on merkittävä rooli Euroopan kasvun vahvistamisessa, puhtaan siirtymän toteuttamisessa kilpailukykyä edistävällä tavalla ja teknologisen sekä turvallisuuspoliittisen omavaraisuuden lisäämisessä. Kilpailukykyrahasto vastaa elinkeinoelämän pitkään esittämälle tarpeelle kehittää EU:n investointikapasiteettia siten, että se kohdistuu strategisesti tärkeisiin teknologioihin ja alueisiin, joissa Suomella ja Euroopalla on mahdollisuus vahvistaa globaalia asemaansa.

Teknologiateollisuus ry korostaa, että kilpailukykyrahaston vaikuttavuuden kannalta ratkaisevaa on rahoituksen kohdentaminen hankkeisiin, joilla on selkeä näyttö korkeasta laadusta ja kilpailullisuudesta.

Tämä on sekä EU:n että Suomen etu, sillä Suomi on monilla rahaston painopistealueilla huipputason osaaja ja voi laadun perusteella menestyä rahoitushaussa poikkeuksellisen hyvin. Selkeät ja ennakoitavat rahoituskriteerit vahvistavat yritysten investointi- ja innovaatiotoiminnan edellytyksiä sekä mahdollistavat rahoituksen laajemman hyödyntämisen myös uusille toimijoille, startupeille ja kasvuyrityksille. Samalla on tärkeää varmistaa, että kilpailukykyrahaston ja Horisontti Eurooppa -ohjelman välinen yhteys säilyy tiiviinä, erityisesti Pilari 2 -kokonaisuudessa, jossa yritysten ja tutkimusyhteisöjen soveltava yhteistyö on keskeistä.

Lausuttavana olevassa kirjelmässä Suomi korostaa, että EU:n kilpailukykyä vahvistavien rahoitusvälineiden tulee olla yksinkertaisia, vaikuttavia ja strategisesti kohdennettuja. Suomi tukee komission tavoitetta keventää menettelyjä erityisesti pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi. Lisäksi Suomi painottaa, että puolustus- ja kaksikäyttöteknologioihin kohdennettavalla rahoituksella on oltava aiempaa vahvempi rooli kilpailukykyrahoituksessa, ja pitää perusteltuna, että puolustustutkimus ja -kehittäminen sisällytetään osaksi tulevaa rahoituskokonaisuutta. Suomi tukee myös komission ehdotusta yhdistää avaruus- ja puolustusasiat yhdeksi kokonaisuudeksi sekä lisätä puolustusta tukevan rahoituksen määrää tulevassa rahoituskehityksessä.

Lannoissaan Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi ja korostaa, että puolustusrahoituksen tulee tosiasiallisesti vahvistaa Euroopan puolustusta, erityisesti itäisen etulinjan maiden osalta. Suomi pitää keskeisinä murrosteknologioina tekoälyä, suurteho- ja kvanttilaskentaa, siruteknologiaa ja 6G-kehitystä,

ja katsoo, että tulevan rahoituksen tulee tukea näiden alueiden kehittämistä. Samalla EU-rahoituksen tulisi huomioida digitaalisen infrastruktuurin ja kyberturvallisuuden vahvistamistarpeet.

Suomi tunnistaa myös kansallisten tietoliikenne- ja energiaverkkojen kehittämisen merkityksen osana Euroopan kilpailukykyä, mutta korostaa rahoituksen markkinaehtoisuutta. EU-rahoituksen avulla tulisi vahvistaa EU:n globaalia johtajuutta kierto- ja biotaloudessa sekä biopohjaisissa ratkaisuihin. Lisäksi Suomi painottaa ruoka-, luonnonvara-, ilmasto- ja ympäristötutkimuksen merkitystä osana kestävä bio- ja kiertotalouden kehittämistä ja katsoo, että kilpailukykyrahastoa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaa tulisi hyödyntää nykyistä laaja-alaisemmin myös maaseudun kehittämisessä.

Suomi suhtautuu myönteisesti siihen, että ennallistamistoimien rahoitukseen voidaan hyödyntää useita erilaisia välineitä. Suomi tukee komission linjausta, jonka mukaan EU:n rahoituskehysten tulee jatkossakin tukea ilmastotavoitteiden saavuttamista. Lisäksi Suomi pitää perusteltuna rahoituksen lisäämistä puhtaaseen siirtymään sekä EU:n kilpailukykyyn että omavaraisuuden vahvistamiseksi.

Teknologiатеollisuus ry tukee kaikkia edellä kuvattuja Suomen linjauksia.

Ne ovat täysin yhteneväisiä suomalaisen teknologiатеollisuuden tavoitteiden kanssa, erityisesti kilpailukykyyn vahvistamisen, puolustus- ja kriittisten teknologioiden kehittämisen, innovaatioiden skaalaamisen, puhtaan siirtymän vauhdittamisen sekä EU:n strategisen omavaraisuuden tukemisen näkökulmista.

Teknologiатеollisuus tukee erityisen vahvasti puolustusalan tutkimus- ja innovaatio-ohjelman perustamista kilpailukykyrahaston osaksi.

Puolustusteollisuus ja siihen liittyvät teknologiat ovat Euroopassa nopeasti kasvava ala, jossa kysyntä kasvaa sekä geopolittisten realiteettien että teknologisten murrosten seurauksena. Suomella on tässä ympäristössä poikkeukselliset mahdollisuudet, sillä suomalaiset yritykset ovat teknologisesti edistyneitä, toimivat kansainvälisissä arvoketjuissa ja ovat valmiita skaalaamaan ratkaisujaan eurooppalaisiin tarpeisiin. Puolustusteollisuudet ovat lisäksi yhä useammin kaksikäyttöteknologioita, mikä vahvistaa taloudellista ja turvallisuuspoliittista vaikuttavuutta samanaikaisesti.

Näistä syistä pidämme tärkeänä, että puolustusteollisuuden erityisohjelma luo yrityksille selkeän ja kilpailullisen väylän tutkimuksesta markkinoille saakka. Rahoituksen tulee tukea innovatiivisten yritysten ja erityisesti pk- ja midcap-yritysten osallistumista hankkeisiin sekä varmistaa, että tutkimus- ja kehityshankkeiden tulokset siirtyvät sujuvasti teolliseen tuotantoon ja kaupallisiksi tuotteiksi.

Jotta Euroopan puolustusteollinen ekosysteemi voi kasvaa aidosti kilpailukykyiseksi, on lisäksi tärkeää, että Euroopan investointipankki poistaa loppujäännöksenä olevat rahoitusesteet puolustussektorilta ja että EU:n sisämarkkinoita kehitetään tasapuolisesti kilpailuedellytyksin ilman tuotantoon kohdistuvia kilpailuväärityksiä.

Teknolgiateollisuus korostaa myös sitä, että EU:n kilpailukyky tulevaisuuden strategisilla teknologia-aloilla kuten tekoälyssä, puolijohteissa, suurteholaskennassa, kvanttiteknologioissa ja avaruusteknologiassa edellyttää jatkuvia ja pitkäjänteisiä panostuksia. Suomi on näillä aloilla jo nyt kansainvälistä huippua, ja kilpailukykyrahaston kokonaisuus tarjoaa mahdollisuuden edelleen vahvistaa tätä asemaa. Suurten teknologiaveturien ympärille rakentuvat ekosysteemit ovat vaikuttava tapa nopeuttaa teknologian kaupallistumista ja rakentaa eurooppalaisia markkinoita, ja siksi kannatamme EU Tech Frontrunners -instrumenttia, jonka taustalla oleva suomalainen veturimalli on osoittanut toimivuutensa.

Kilpailukykyrahaston hallinnointiin liittyen pidämme tärkeänä, että rahaston eri elimissä on mukana myös teollisuuden ja asiantuntijayhteisön edustus. Yritykset toimivat teknologiamarkkinoiden ytimessä ja tarjoavat näkemyksen siitä, miten rahoitus voidaan kohdentaa vaikuttavimmin. Yhden luukun -periaate ja hallinnollisen taakan keventäminen ovat puolestaan olennaisia edellytyksiä sille, että yritykset hakevat rahoitusta laajamittaisesti ja onnistuneesti.

Teknolgiateollisuus ry pitää valtioneuvoston esitystä Suomen kannaksi kokonaisuutena onnistuneena ja tasapainoisena. Se vahvistaa Euroopan teknologista, taloudellista ja turvallisuuspoliittista kyvykkyyttä ja tarjoaa Suomelle merkittäviä mahdollisuuksia hyödyntää omaa huipputason osaamistaan.

Kannatammekin lämpimästi kilpailukykyrahaston perustamista, puolustusalan tutkimus- ja innovaatio-ohjelman toteuttamista sekä linjauksia kilpailullisuuden, laadun, yrityslähtöisyyden ja Horisontti Eurooppa -instrumenttien yhteensovituksen vahvistamiseksi.

Lisätiedot:

Hanne Mikkonen

Johtava ekonomisti - Talouden kehitys ja investoinnit

sähköposti: hanne.mikkonen@teknolgiateollisuus.fi ja puhelin 0440 - 296152

Helena Soimakallio

Johtaja, Toimialat ja liiketoiminnan jatkuvuus

Vt. Johtaja, Talous ja kestävä kasvu

Teknolgiateollisuus ry

sähköposti: helena.soimakallio@teknolgiateollisuus.fi ja puhelin 040 - 550 7706